

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, egizasi itd. tiskaju po običnom cijeniku i po dogovoru. Isto tako je sa prilozima. Novci se šalju poštarom kao putnicom (svojim postalo) na administraciju Naše Sloga. Ime prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjele na vrijeme, neka to javi odpravničtra u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

Iskusi svakog četvrtka na cijelom arku.

Dopisi se ne vraćaju ako se ne tiskaju.

Nebijelgovanilistovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2/3 i 1 za pol godine. Izvan carine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga svu pokvari. Nar. posl.

O našem školstvu u carevinskom vjeću.

Izpravak

zastupnika dra. Bartolića od dne 8. julya 1895.

Nit ovaj put nije prošlo bez tobožnjeg „izpravka“ jednoga od dvojice u Istri izabranih zastupnika — Talijana. Bio je to glasoviti dr. Bartoli, koji je, obzirom na govor dra. Laginje o školstvu u Istri, prošitao u sjednici 8. julya 1895. ovaj da izpravak:

„U posljednjoj sjednici ove visoke kuće naveo je jedan u Istri izabrani zastupnik, u stvari, da dokazuje potrebu ustanovljenja hrvatske gimnazije u Pazinu od školske god. 1874/75 do 1893/94, gdje među ostalim opazila, da su, kako se čini, godine 1876/77. izpivali na površinu Hrvati i Slovenci u Istri, i gdje dolazi do zaključka, da bijaše viša talijanski, nego slavenski djaka. *Opazila* također stvarno, da je *velika većina* stanovnika grada Pazina talijanska, jer da ima u njem po posljednjem brojenju samo 35 po sto Slava, te da bi se toga, ako bi se u obće imalo ustrojiti gimnaziju u Pazinu, imao biti na njem naukovni jezik talijanski, koj govore također Slavi, dočim Talijani slavski neznađu. (Mudri zastupnik je mudro zamućao koliko ima tih tobožnjih Talijana u Pazinu, za koje bi se imao gimnazij ustrojiti!)

Opazku dra. M. Laginje, da je hrvatski jezik u Istri bio već prije 500, 600 godina tako razvijen, da su se u njem izdaval i diplomatski spisi, *izpravka stvarno* tim, da Istra kao upravni teritorij jedva od godine 1861. postoji, te da bi bio s toga govornik morao navesti, gdje i za koga bijaše sastavljena — ako u obće kao izvornik obstoje — te povelja, jer svaki znađe, da su sudanji Istri bili priključeni teritoriji, koji ujoj nit geografično nit etnografično nit historično pripadaju.

Na „izpravke“ zastupnika Talijana izabranih u Istri malo tko već pazi, većina njih se smije. Smijamo se njim i mi, a dočim smo jih samo za to, da naše občinstvo znađe, što i kako ti zastupnici rade u Beču. Da nije nit toga, nebi se za nje nit znalo, i moglo bi se za boraviti kakvi su. Ovako bar kaže, što i koliko mogu, i kako misla.

III.

Resolucija zast. prof. Spinčića

za ustrojjenje hrvatske gimnazije u Pazinu, postavljena dne 10. julya 1895.

O potrebi hrvatske gimnazije u Pazinu, o opravdanosti i zakonitosti iste, govorili su naši zastupnici već često u zemaljskom saboru i u carevinskom vjeću. U ovom prije dr. D. Vitezić, a u novije doba Spinčić i Laginja. Kod otrogodišnje obćenite razprave o školstvu govorio je dr. Laginja glavno o toj gimnaziji, a prof. Spinčić postavio je kod razprave o srednjih školah ovu resoluciju:

„Visoka kuća nek blagoizvoliti zaključiti: Obzirom na to, da postoji u Istri kod 118 tisuća Talijana talijanska, kod 5600 Niemca njemačka gimnazija, i da kod 140.000 Hrvata (uz 44.000 srodnih Slovenaca) ne postoji nikakva hrvatska gimnazija;

obzirom na to, da ima i hrvatsko pleme, najmnogobrojnije u Istri, nepovredivo, u temeljnih državnih zakonih utemeljeno pravo, da se izobrazuje u svojem, hrvatskom jeziku — jeziku, koj se već stotljeja radi u Istri u govoru i pismu, i koj je naukovnim jezikom na srednjih školah drugih pokrajina — i da to pleme po svojih zastupnicih u obćinah, u zemaljskom saboru i u carevinskom vjeću, kao i u javnih sastacih hrvatsku gimnaziju moli i zahtjeva;

obzirom na to, da je država, u ovom slučaju školska uprava, dužna provesti zakonake ustanove i brinuti se jednakoimerno za izobrazbu svih narodnih plamena;

i obzirom na to, da je Pazin najzgodnije mjesto za sjelo hrvatske gimnazije, u Istri, i da, kod izbora toga sjela, ubi imalo biti jednako ono 1116 Talijana porezne občine Pazin,

nego ono 1955 Hrvata te porezne občine, on 35.773 Hrvata političkoga kotara Pazin, i on 140.000 Hrvata cijele pokrajine, kao i lega toga mjesta, koje bijaše jur sjelom zemaljskih oblasti, i da se uzrok, što je tamdo obstojeća gimnazija bila malo polazna po pitomeh označivanih kao Hrvati ima u tom tražiti, da je s jedne strane gimnazija bila njemačka i da su s druge strane pučka škola, u koliko su obstojele, koli u grada toli u cijelom kotaru i skoro u cijeloj pokrajini, bile većinom talijanske,

poziva se e. kr. vlada:

da bezodvlačno poduzme shodna za ustrojjenje gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom, i sa talijanskim i njemačkim kao naukovnim predmeti, sa sjelom u Pazinu, i da svotu u tu svrhu potrebitu uvrsti već u proračunu, za godinu 1896.“

Ta resolucija bila je u sjednici 10. julya t. g. postavljena, dovoljno poduprta i izručena proračunskom odhodu na izvještaj, te će, se kod razprave proračuna za 1896. morati uzeti u pretres. Pravedni zastupnici nemogu ujoj se protiviti, a tako nit vlada, koja je pravedna i koja se temeljnih zakona drži.

IV.

Govor zastupnika Spinčića kod razprave o obrtnih školah i posebnih zavodih u sjednici car. vjeća 11. julya 1895.

Kao glavni govornik ne mogu drugo da kažem, nego da preporučim visokoj vladi, da uzme u obzir sve one želje, koje su izneli gospoda zastupnici Břazanowsky, dr. Kramar, grof Palfy i Ghon. Što se tiče želja kolege Břazanowskoga, to se iste protežu na Češku i Moravsku, t. j. na tamošnje Češko počanstvo.

Zahtjevom, koje je iznio g. Ghon hotio bih dodati, da se u Korpiškoj uzme u obzir i druga narodnost, naime slovenska. (Bravo!) U obće se visokoj vladi ništa drugo preporučiti ne može, nego da jednakoimerno postupa napram svim narodnostim. Ja ću izaknutni nekoje želje Primorja, a osobito Istre, radi česa sam se i javio za rieč.

Ja mislim, da je vrlo shodno, ako se kaže, da se kod preastrojenja naučičkih školah, moraju uzeti u obzir okolnosti trgovačke mornarice, samo bih, što se tiče jezika, kod toga opazio, da se ne uzme u obzir onaj jezik, koji je u srodnjem vijeku i nešto kasnije bio važan na raznih morih, nego one jezike, koji su važni dan danas. Ja ovdje mislim, da se jasnije izrazim, da ne samo pedagoški, nego i praktički obziri zahtjevaju, da se u Istri i Dalmaciji hrvatskim jezikom predaje. Na cijeloj istočnoj obali jadranskoga mora govori se hrvatski, hrvatskim jezikom mogu se ljudi služiti na obalah egejskog, marmorskog i crnog mora, a na zapadnih obalah jadranskog mora ima naša trgovačka mornarica veoma malo posla.

Vrlo sam zahvalan proračunskom odhodu, a na prvom mjestu gospodinu izvjestelju, što je preporučio vladi, da osnuje pripravnice za naučičke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom, ili što je barem to osnuće zngovarao, s toga sam tako shodno, da napomenem nekoja mjesta, u kojih bi bilo zgodno ustrojiti te pripravnice.

Ponajprije u Baški na otoku Krku. Tamošnji stanovnici bave se ponajviše mlom pomorskom trgovinom. Zatim u jednom mjestu zapadne obale Istre, u obćini Volosko-opatijskoj ili u Mošćenich ili u Barseču, a u Lovranu; ali svakako i u ovom posljednjem mjestu hrvatsku školu, jer većina pučanstva pripada hrvatskoj narodnosti.

Shodno bi bilo, da se takova jedna pripravnica ustroj i u Puljskom kotaru, i to u Medulinu, budući je mnogo Medulinaca pomoraca.

Kakogod bi se na obalah imalo skrbiti za naučičke, tako bi se u nutrašnjosti zemlje imalo skrbiti za obrtničke i poljodjeljske nastavne škole. Obrtna nastavna škola postoji samo u Kastvu, i ta izvratno napreduje, a tako bi napredovala i druge, kao jedna obrtna i poljodjeljska nastavna, sa hrvatskim naukovnim jezikom u Buzetu, kotaru Koparskom, u

Medolinu, kotaru Puljskom, jer su stanovnici Medulina većinom radnici u arsenalu u Puli, radi toga bi im takova škola dobro došla, da pomoću nje u arsenalu napredovati moga. Zatim jedna takova škola sa slovenskim naukovnim jezikom u Dolini ili Dekanib u kotaru Koparskom i u Podgradu, kotaru Voloskom. Ovdje dodajem, da bi se u interes tih školah i razvoja pučanstva moralo podpirati siromašne pitomce tih školah. Još jedan zahtjev što se tiče Primorja. Za sve Primorce, ne izuzev nit Dalmacije, obstoji u ovoj polovici monarhije samo jedna državna obrtnička škola, i to u Trstu sa talijanskim naukovnim jezikom, za koju država izdaje svake godine 72.000 for.

Kolkim mi je poznato, tu školu posjećuju i hrvatski pitomci iz Istre i Dalmacije, a i Slovenci, prem jednini i drugih malo. Mislim, da, ako i nebi se pojedini predmeti podučavali u jednom od gori rečenih jezika, jer je za to premano djaka, nu ono što ih je, moralo bi složati svoj jezik barem kao predmet.

Državna obrtna škola u Trstu nije doviše škola za jezik, nu ako se koji djak za bud koji predmet izobrazuje, to bi se morao i u svojem jeziku izobraziti, pa ako — kako je već rečeno — država troši za tu školu 72.000, to bi mogla pozvati koju učiteljsku silu bud sa srednja, bud sa koje druge škole, pa ju prema tomu i remunerirati, da podučuje hrvatski i slovenski, da hrvatski i slovenski djaci barem ne zaborave, da im rodilje hrvatski, dočim slovenski kod kuće govore. (Bravo!)

Jedan drugi zahtjev bio bi, da bi se naime, kad se na toj državnoj školi razpisuju natječajni na učiteljska mjesta, dala prednost onim inače jednako sposobnim silam, koje zajuju i razumiju hrvatski i slovenski, da bi tako mogli kakak pomoći onim djakom, koji dostatno talijanski ne razumiju.

Preporučam sve te stvari visokoj vladi. (Živahno odobravanje.)

V.

Govor zast. Spinčića o pučkom školstvu izrečen u sjednici 11. julya 1895. car. vjeća.

Budi mi dozvoljeno, da učinim gospodinu izvjestitelju sasna mala primjeltbu. On je priznao potrebu poznanja hrvatskog ili u obće jednog slavenskog jezika na više morskih obala, te je kazao, da bi bilo potrebno, da bude u naučičkih pripravnicah talijanski i hrvatski naukovni jezik. Ali s istog razloga, koji vrijedi za pripravnice, morao bi biti i na naučičkih školah naukovni jezik hrvatski i talijanski, i radi toga nisam bili sa nato se odnosno predlogom sasna zadovoljni, premda priznava, da je korak k boljku učinjen.

Gosp. predgovornik je govorio o hygieni, o gombanju, u obće o poboljšicah u školstvu. I kod nas bi se moglo o tomu govoriti, ali najglavnije, o čemu bi su moralo kod nas govoriti jest, da se ustroje škole, budući još mnogo školah manjka, a ponajpače u Istri. Drugi mogu težiti za poboljšanjem školstva, mi pak moramo u anogih slučajevih zahtjevati, da se ustroj škola i da bude na njih naukovnim jezikom materijanski jezik djece, što je najprimitivniji zahtjev kod podučavanja.

Gosp. predgovornik je spomenuo i školariju, te ju je kao jednu od rana u školstvu označio. Slažem se od srea i sa podpunim osvjedočenjem s tom misli, samo opazam, da bi morala školska uprava svuda biti protitomu, gdje se radi, da se uvede školarija, jer bi ova od svega ostalog najviše škodila školstvu i poduci.

Ja sam kao visoko cijenjenomu proračunskom odhodu tako i cijenjenomu izvjestelju vrlo zahvalan, što su primili moju lanjsku resoluciju, naime, da se u budućem proračunu pobrine za poviješenje stipendija na učiteljskih zavodih u Primorju. Kod nas je potrebno, da se ustroj mnogo školah; da se pako može na školah podučavati, treba učitelja, a da bude učitelja, treba subvencija, prvo se obzirom na siromašno pučanstvo, drugo se obzirom na učiteljske pitomce, jer kako je znano, posvećuju se najsiromašniji mladići učitelstvu.

Preporučam taj predlog proračunskog odbora visokoj kući, a i nadam se, da će biti primljen. Preporučam isto tako visokoj vladi,

da kod podjeljivanja podpora uzme u obzir one, koji su najsiromašniji i koji nikakve osim kakve neznaatne podpore sa druge koje strane dobivaju.

Što se pako samih pučkih školah tiče, nadovrzejem na predlog visokoga proračunskoga odbora, predlog, koga je lanjske godine visoka kuća primila, a ide za tim, da školska uprava svrati svu pozornost školstvu u Primorju, poime, da se provedu zakonake ustanove, naime, da se svoj djaci, koji moraju školu polaziti, to polazjenje omogući i da se podučuje materijanskim jezikom po zato usposobljenih učiteljih.

Tri su važne točke, za koje nemogu dosta, da se zahvalim proračunskom odboru i gosp. izvjestitelju, a i visokoj kući, koja jih je prihvatila.

Kako je taj predlog potrebit u svih trih toćkah, naime, da se ustroje škole gdje ih neima, da se uveda materijanski jezik kao naukovni, gdje već to nije, i da se podučuje po usposobljenih učiteljih; kako je to potrebno i opravdano proizlazi iz godišnjeg izvještaja o školstvu u Istri godine 1892/93. Sliedećega izvještaja od godine 1893/94. nisam do sada mogao dobiti.

Kako je potrebno, da se ustroj školah, proizlazi iz broja djece, koja su obvezana pohađati školu i iz broja onih, koji su ju pohađali, odnosno, koji ju nisu mogli pohađati, jer je nisu imali.

U Markgrofoviji Istri bilo je u rečenju godini 47.888 djece, koja su obvezana pohađati školu (Čujte! Čujte!) od ovih njih moglo pohađati škole 18.102, jer je nisu imali (Čujte! Čujte!), a to su bila djeca tjelesno i duševno sasna razvijena. Dakle 18.102 obvezane djece za školu nije škola pohađalo, jer je nije imalo. (Čujte! Čujte!)

(Konac sliedi.)

DOPISIL

Iz vodnjanske občine. (Izbor fiducijara.)

Pozvano je, da grad Vodnjan sa Pulom bira izvanjske svoga zastupnika na porečki sabor, a izvanjske porezne občine Vodnjan i Pula sa Sanvidentom i Kanfanarom biraju po svojih fiducijarah dva zastupnika. Razumljivo će biti odati, da kmetaske občine vodnjanske, naime: Roverija, Filipana, Marčana i Krnica sa krotičkom Proštinom, nećući ni malo u izbore za grad Vodnjan. Pravo i pravedno jest dakle, da ove občine biraju svoje izbornike u svojoj kući, to jest u središtu svojih obćinah, a ne u talijanskom Vodnjanu, ko što je to dosada po krivici bivalo; kao što je pravo, da građani biraju u svojem gradu. Tako se dogodilo ove godine za prvi put, da su izvanjske občine naše birale u Filipanu to jest u svom središtu, a ne kao dosad u nepripravnom gradicu Vodnjanu, na skrajnjoj točki ovih poreznih obćina. Mnoga i mnoga sela i obćine istarske žele, dapače su zaprosile, da im se olakotiti trud, da nebi naime iste birati u grad Vodnjana za vanjske občine, već u jednom od svojih središnjih sela, čim bi se njihova umanjili troškovi i danguba, a sebe ocvali bi od nasilja i napadaja talijanske fukare; ali dosada zadovoljilo se samo izvanjskim biranjem vodnjanske občine. Ali što nije bilo, biti mora, jer to zahtjeva pravednost i naravni zakon. „Svaka ptica u svoje gnjezdo, samo kukavica u tuđe.“

Sada da kažemo dvie rieči o izboru izbornika ili fiducijara u Filipanu. Prije svoga moramo izaknuti, da su izborne listine bile posve krivo sastavljene, kao u obće u svih obćinah, gdje Talijanci i talijanski gospodare. Mnogi imajući pravo glasa neobiše pozivnice, dočim su mnogi za mrtve primili pozivnice, medju ovima za jednoga, koji je jur jedanaest godina mrtav, preminu u koparskoj tamoćni. Dakako, da se ovi pokojnici neozdravaše pozivu, nu da se biralo u humberškom gnjezdu Vodnjanu, i oni bi bili oživili, dakako za talijansku listu. Istra je zemlja čudesa!

Za rana jutva. bilo to 24. aprila, narod odasvrd hrlio odvratnu i veselim licem na biralište u Filipanu. Liepo bijaše viditi junačke Roverce, sakupljene pod svojim barjakom. Kad

...jeli na lice mjesta, liepo ih ostala braća...
 ...Jedan oružnik odmah zapovjedi, da...
 ...kraljev barjak, odgovori, da je takav...
 ...jer, da se je bojati izgreda i smutnje...
 ...Naši se nalogu podvrgoše i podviti zastavu...
 ...nasloniše — na zapovjed oružnika — u stružni...
 ...zid župne crkve na groblju... gdje je bila...
 ...pažena od žandara. Čemu to? Bojalo se, da...
 ...dođu vodnjanska gospoda buniti naše birae...
 ...i svijet uznemirivati. Zar da služi carska z...
 ...stava kao kamen smutnje? Kamo smo već...
 ...došli u toj tužnoj Istri!... Oružnika bilo...
 ...17. Počelo se glasovati na 7 sati u jutro;...
 ...prvi drugi i svi sljedeći dali glas za naše...
 ...muzeve; protivničkoga glasa jošje nema. Gdje...
 ...bijahu? Tamo negdje daleko čekali zgodan čas...
 ...da udare na biralište. Došlo podne i tri po...
 ...podne, al' prodancima i gospodi dalek je put...
 ...do Filipana. Bilo im kiselo grozdje. Donju...
 ...šili po uohod, da je naših u bijelih gaćah sila...
 ...božja, da su svi ko jedan, da svi kano braća...
 ...glasuju jednodušno za naše fiducijare; pak...
 ...napokon u svom taborn odlučite mudro, da...
 ...ide svaki svojoj kući, ko što učinise prije...
 ...podne i marčanski karnjeli. Tako je naših...
 ...osam fiducijara bilo izabrano jednoglasno sa...
 ...167 glasova. Radošću pridodajemo, da mnogi...
 ...od onih, koji su prijašnjih godina u Vod...
 ...njanu glasovali za talijansku stranku, sada se...
 ...pridržiše našim gačarom, jer su i oni bielo...
 ...gačari i sukunari; znadoše ho, da se u Fili...
 ...pani nalaze u domaćoj orčarnici, gdje ih vu...
 ...razderaoi nemogu niti smijiti razderati. —...
 ...Našla se pako tu i tamo po gdjejkoja „legu...
 ...bljena orčica“, koja je volila doma ostati, nego...
 ...li poći sa svojom braćom skupno i složno na...
 ...biralište. Kričari i Peruški nisu bili vjerna...
 ...braća; crni im obraz! S druge pako strane...
 ...imamo pohvaliti čelične i muzevne Koverce i...
 ...kršne Filipance, koji si i ovaj put svoje lico...
 ...opoštenise, pak je pravo, da ostala slovin...
 ...braća širom Istre znadu za njihovo poštenje...
 ...i bratsku slogu. Na odlzku pozdravio je...
 ...narod c. k. polit. komesara sa večkratnim: „
 ...živio! presvjetli kralj Franjo Josip!“ a pod...
 ...mahnov iz Filipane sretne drugu četvru vra...
 ...juća se kući pod kraljevskim barjakom, koja...
 ...ga opet pozdravi, a on uljudno odzdravlja...
 ...puku i zastavi. S gosp. komesarom odpatili...
 ...se i oružnici, a to je znak, da ih nije trebal...
 ...Cielo vrijeme vladno je podpunni mir i red u...
 ...izbornej dvorani i vani, a tako će biti i u...
 ...buduće, samo nek se drži daleko od naš talij...
 ...nanske napasti, koja ide za tim, da čini smu...
 ...tju, buneci, strašeci i kupjujici našu krv. —...
 ...A što se sve sbivalo u Vodnjanu na dan iz...
 ...bora prijašnjih godina? — — — U tom ne...
 ...otesanom bumbarskom graditku naši bili su...
 ...stavljani na pakleno muke: bili su napadani...
 ...zlostavljeni, grđeni, psorani, izsuehivani;...
 ...zviždalo se, psikulo, psovalo i rugalo, varalo...
 ...i strašilo, obećivalo, mamilo i kupovalo, da...
 ...ljudsko pero opisati nemože nespodobitnih, ko...
 ...je se kod svakog izbora u Vodnjanu dogo...
 ...djaše. Ova talijanska drozovitost dozlogrdila...
 ...je našem mirnomuku, pa borme, potrebno...
 ...je bilo ne 20—30 oružnika, nego je komad...
 ...dostajala četa vojnika, da uzdrži mir i očuva...
 ...krovpoljtje, što se primjerice dogodilo u dan...
 ...svrgnuća naših fiducijara za dra Laginju.
 ...Nemira velikog je bilo svagda, kad...
 ...god se biralo u Vodnjanu. Potrebno je s toga...
 ...i razborito, pa i pravedno, da c. k. oblast i...
 ...u buduće odredi, da se bira u Filipani, gdje...
 ...je pravo središte naših četirili pomezni občina...
 ...u Vodnjašćini.

Vilinskij braći.

Posvećeno A. K., Emini, Silvanu, Teresini.

Napried, braćo nek se šire,
 Glasovi nam čarne lire
 Pojmo gromko u sav glas:
 — Stani, rode, vatrom plani,
 Nek se tudjin već ne bani
 Digni barjak, traži spas! —
 ... Pjesma diže,
 Pjesma jači,
 Svuda siža
 I junaci
 Pjesma božji dar!
 Nek na našem svetom žaru
 Domovine na oltaru
 Nov se rodi žar!

Svi u kolo jedno samo
 Složno, braćo, da pjevamo
 Drevne slave sjaj.
 Razumjet će narod glase
 Domovina vrgnut sva se
 Probaditi kraj
 Svi će s nama
 Divi novi
 Past će tama
 I okovi
 U krvavi prah.
 Cijeli narod jedno tijelo
 Svako srce živo vralo,
 Jedan glas i dah!
 S Učke gore nova zora
 Prosjati će sve do mora,

Pomladit će narod sav,
 Divit će se svemu cilju
 Svi Sokoli da su smjeli
 Svaki Istran lav,
 Junak pravi
 Čelik piesti
 Spreman slavi
 Venice, plesti
 Umrijeti za dom
 Za hrvatske amanete
 Suzbit pakla iste čete
 Silan kao grom!
 Napried, braćo, nek se šire
 Glasovi nam čarne lire
 Pojmo gromko u sav glas:
 — Stani, rode, vatrom plani,
 Nek se tudjin već ne bani
 Digni barjak traži spas!
 ... Pjesma diže,
 Pjesma jači,
 Svuda siža
 I junaci
 Pjesma božji dar!
 Nek na našem svetom žaru
 Domovine na oltaru
 Nov se rodi žar!

ZADAR.

I. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Si ča doznal, su li ulovili v Baderni
 vola, ki je pohrustal turkinjo onemu
 šarenjaku?
 Jur. Vero bi reč, da nisu, zaš su tovari
 prevedč talili pak se je vol sakria.
 Fr. Je li istina, da su imeli na Humu
 strašnu povodanj?
 Jur. Kudi zlođeja, ter ni Ham v jama.
 Fr. Pravo je, ali one mačje suze, ke su
 prolili na silnu gorovanciju buzetskoga
 trgovca, da su sve poplavalje.
 Jur. Dragi ti nebudi nem kako i neki talijanski
 mažikarte.
 Fr. Znaš ti zašto ni bilo u Pali na po-
 klonstvu našega presvitelega cesara
 i kralja iz kanfanarske občine bene-
 vrekarskeh kunšiljeri?
 Jur. Valja da nisu bili za to.
 Fr. Zašto nebi bili kad su kunšiljeri?
 Jur. E u benevrekah pred cesara...
 Fr. Neznaš ti, da je vridni Marić i drug
 mu bia pred našim kraljem u bene-
 vrekah u samom Beču?
 Jur. E... brez talca...
 Fr. Vraš se moj Jure. Presvitolomu cesaru
 i kralju je miliji naš pošten klabučić
 i poštena kmetaska ruka, nego mnogi
 gospodski tulac i mehka ruka u go-
 spodskih rukavcih.

Jur. Virnjem, ali nešto je moralo biti.
 Fr. Da se nije morda kigod boja, da bi
 benevrekari hrvatski pogovorili i
 onda z Bogom talijanski Kanfanar.
 Jur. Vidim Frančić, da imaš jako fin nos.

Različite vesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri Ženska podružnica u Kastvu dostavlja za I. polugodišće 1895. članarine i darova 49 for. 10 nvč. Pop Ante Volarić dostavlja prigodom klečanja kod Monsignora Marčevića u Kostveni sakupljenih 12 for. Pravnik Ante Justić sakupio med mladeži visokih škola u zagrebačkoj pivovarni 8 for. 50 nvč. Gospodjica Anka Tomičić sakupila u Maksimiru u Zagrebu u drožvju gospodja i gospodre 5 for. Gosp. Julij Miran sabrao Cirilo-Metodijških darova: Julij Miran, Slavun Dubrović, Franjo Sačić, Ernest Trinajstić, Juraj Šaršon, V. Klofanda, Mlika Šaršon, Mate Trinajstić, Josip Rubinić, M. Mavričić, svaki po 1 krunu, ukupno 5 for. Julij Miran sakupio medju prijateljeli u kući gosp. Vinka Mavričića u Mošćeničkoj Dragi 5 for. R. Katalinić-Jeretov sakupio 69 fr. 65 nvč. Marko Maibhofer, bogoslovac iz Zagreba, šalje medju sudrugovima sabranih 9 for. 13 nvč.

Novi kanonici stolnoga kaptola u Po-
 reču. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran
 Josip I. imenovao je kanonikom stolnoga
 kaptola u Poreču preč. g. Mateja Rado-
 šića župnika i počastnoga kanonika u sv.
 Lovrečn pazardičkom, te preč. g. Emanuela
 Pahovića župnika u Karolji kanonikom su-
 stolnoga kaptola u Pali.
Odvietački izpit položio je dne 30.
 pr. mj. ovdje u Prstu dobrim uspjehom
 kandidat odvietačtva g. dr. *Otokar Hybar*,
 naš čestiti rođoljub, dobro pozat; takođerj
 našemu puku u srednjoj Istri, uspose na
 Pazinski. Srdačno čestitamo g. odvietačniku
 i prijatelju!
Mlada sv. misa Dragica Smokvine u
Dragi. Dne 4. t. mj. promisio je u Dragi
 Dragutin Smokvina, pripadnik biskupije
 senjsko modruške, drd. bogoslovja na Isu-
 sovačkom zavodu u Inomstu. Zaprjavao je
 se starohrvatskim crkvenim jezikom, kako
 to u novije doba svi svećenici te bisku-
 pije čine, a pratio ga je mjestni župnik
 veleč. g. Babić. Propovjedač mu je po-
 znati propovjedaoc prečastni otac Augustin,
 gvardijan kapucinskoga samostana na Rieči.
 Kako je poznat i obiljubljen i on i njegovi
 predtjelji i njegova braća u Dragi i dru-
 guda, i kako naš narod svuda rado ide,
 gdje se žrtvuje prva nekruna žrtva Sve-
 višnjemu, tako bijaše puna pucata crkva
 pobožnoga puka, a bijaše ga i pred njom;
 tako je došio prijatelj sa raznih, bližnjih
 i dalnjih strana, svećenika, bogoslova i
 drugih. Gostova, što rođa što prijatelja,
 sakupilo se je pod krovom čestitih mu i
 radostnih roditelja kakvih 120. Uz vriednu
 sestru mladomisnikovu Ljuba, prvu Martu,
 ravnao je službeno stolom vrli *Ante Polarić*.
 On je izrekao krasnih zdravica, a na zdravice
 bilo je i liepih odzdrava. Sve je
 odicalo vjerskim i domoljubnim hrvatskim
 čuvstvom, s kojega su Dražani i osobito
 Dražanec na glas. Sam mladomisnik, od-
 govaramjuć na zdravicu, naglasio je, kako
 si on nit nemože misliti čestitoga hrvat-
 skoga svećenika, koj ne bi čutio i radio
 za svoj hrvatski narod, za njegovo jedin-
 stvo, za njegovu slobodu. Zahvaliv se na
 zdravici svojih roditelja, nazdravio je svomu
 prijatelju dru *Dinku Trinajstiću*, koj je
 onaj dan slavio svoj imendan, i koj bijaše
 jedno sa zastupnikom *Spinčićem* osobito
 odlikovan. Svi su se radovali, što su imali
 medju sobom dva Hrvata iz Istre. A da
 nebijahu ta radost izprazna, vidilo se je
 onda, kad je došao brat mladomisnikov
Tonić i rekao, da su dvojica još tu, koji
 trebuhju podpore, da uzmognu vršiti svoju
 izviseenu zadaću, da treba štogod sabrati
 za tu dvojicu, za sv. Cirila i Metoda. U
 tvan oca sabrala je g.đna Ljuba blizu 90 fr.
 K tomu je „došla kuća“, u kojoj su se
 sakupili mladi, postavila taku za svakoga,
 koj je nju došao, i sabrala tako blizu
 30 forinti u istu svrhu. Zbilja krasan pri-
 mjer pohtovnosti i domoljublja! U naj-
 večjoj, iskranoj radosti, provelo se je cijelo
 po podne i komad večera, nazdravljajuć,
 pjevajući i razgovarajuć.
 Radujemo se i mi kol s mladomisnikom,
 toli s njegovimi roditelji i cijelim rodom
 i sa svom Dragom, čestitajuć mlad-misniku
 dug i sretan život, sebi na spas, crkvi na
 čast, narodu na korist, i želeć, da bi se
 češće pružila prilika, gdje bi se ovo i
 ono-strani Hrvati i Hrvatice sastajali, i
 medju sobom krepili u narodnjem radu za
 cjelokupnost i slobodu hrvatske domo-
 vine.

Obćinski izbori u Veprinac. Doznali
 smo, g. urednice, tekar dne 2. t. mj. da
 imamo pred vrati obćinske izbore. Gos-
 poda na obćinskom uredu t. j. u privatnoj
 kući g. načelnika Andreičića „Villa Rosa“
 reč bi da nisu osobiti prijatelji javnosti.
 Ništa se ho nije čulo za priprave, za sa-
 stavak listinah, za izloženje istih itd. nego
 kano iz vedra neba grom-pada medju nas
 vest, da se je dne 2. t. mj. službeno
 oglasilo, da će se obćinski izbori vršiti
 u „Villa Rosa“ budućega čedna. Dne 13.
 s. mj. da će birati III. tijelo, a dne 14.
 II. i I. tijelo.
 Radilo se dakle potajno, izpod ruke,
 bez vike i krike, da ne bude opozicija, da
 ostanu i nadalje dosadašnji poglavari.
 Žalimo daboko, što se s naše strane
 nitko nemuča, i što se pusti vođu teći po
 umjetnom koritu na štetu cijele občine.
 Sa sadašnjom upravom sve je nezado-
 voljno; načelnik je odlučan protivnik u na-
 rodnom pogledu svemu puku one občine,
 a ipak se ga pušća, da radi što i kako
 hoće. On je i u vjerskom pogledu u očitju
 protimbi sa svimi skoro obćinari, koji
 ljube, štaju i člene vjerske svetinje nada
 sve. Čudimo se dakle, kako se može po-
 vjeriti upravu občine mužu, koji nebi smio
 uživati povjerenja nijednoga poštenoga
 obćinara s narodnog gledišta i nijednoga
 kršćana-katolika s vjerskog pogleda.

Idemo da vidimo hoće li zbilja naši
 obćinari prekrizanimi rukami gledati i ovaj
 put, kako se nogami gaze njihove vjerske
 i narodne svetinje.
Mjesto c. kr. bilježnika. Okružni sud
 u Rovinju, u svojstvu bilježničke komore,
 razpisao je najtečaj na otvoreno mjesto
 c. k. bilježnika sa sjelom u Motovnu.
 Znatiljnjni smo, da li će visoko mi-
 nistarstvo pravosudja zahtjevati od molitelja
 poznavanje hrvatskoga jezika, kojim se
 služe preko tri četvrtine pučanstva onog
 sudbenog kotara.
Iz Huma (obćina Buzet) pišu nam 4.
 t. mj. Naše „Légaše“ zadela je nemila
 nesreća, što su izgubili mlad učitelja
 ovdajšnje svoje škole, trentina F. Tappa-
 rellia, koji je preminuo koncem prošloga
 mjeseca.
 K sprovodni došli su iz susjednih mjesta
 glavni agitatori te talijanske družbe, da
 izkazu zadnju počest svomu miljeniku i da
 pri tom demonstriraju proti hrvatskoj stranici.
 Nad otvoreniim grobom govorio je poznati
 buzetski trgovac sa glasoviti slaveč po-
 kojnika i glasovitu „Legu“.
 Smješno je sve ono, što o tom po-
 grebn pišu židovsko-liberalni (??) listovi
 Trata i Istre. Smijali smo se doista od
 srca čitajuć, kako varaju ludjake pripo-
 viedajuć o sveobćem plaću naroda i djece
 i o nečuvnom napredku u „Leginoj“ školi.
 Poznata je obćenita tužba talijanske
 gospode u istarskom saboru o lošem na-
 predku u njihovih pučkih školah, bilo u
 gradovih bilo na selu. Ako je taj napred-
 ak nepovoljan u gradovih medju talijan-
 skom djecom, kakav da bude napredak u
 ovdajšnje školi, gdje skoro nijedno diete
 nerazumije niti rieči talijanska kada stupi
 u školu? Učitelj Talijan a djeca Hrvati.
 Može li taj biti pravog napredka? Nipošto.
 Sjećati čete se valjda, kako je po-
 kojni „Legin“ učitelj Tapparelli dugo mo-
 rao čekati s otvorenjem škole, dok se je
 naime naučio koju rieč hrvatsku jer je
 znao, da ne može podučavati djeca, koja
 ga absolutno nerazumju.
 Komedijska dakle i ništa drugo van
 komedija.
Iz Poljana (obćina Veprinac) pišu nam
 30. julija. Kako da nam srce ne zaigra
 od radosti, kako da se niz oka ne spusti
 suza burnosti, kad pogledamo na našega
 siedoza svećenika, veleč. g. Frana Zupana?
 Ne, ne moji Poljanci, ne pitajmo onog
 dičnog starca, odakle mu one siedine, odakle
 li ono naboreno čelo. To bi bila smjelost
 i drzkost, kad nam srce kaže, da se oba-
 zremo na našu prošlost, da zahvatimo 33
 godina natrag, da se sjetimo, da je baš
 tada medju nas stupio krepki i odvažni,
 mladi svećenik pun zanosa i plemenitosti.
 Pitajte se dobro, porazgovorite se medju
 sobom, a ciele će vam se razgovor složiti
 u jednoj točki, da je prezasluzan naš sa-
 sadašnji ostarjeli g. kapelan, koga godine, ali
 još više trudi i brige za povjerenno stado
 obukose u siedine, a to stado nije nitko
 drugi, već mi, moji Poljanci! Koliko truda,
 koliko nevolja, koliko li samozataje nije
 ujedinjeno u onaj pošteni duši! Kad bih
 mogao nađi ijednog Poljanca, koji se ne
 bi hotio pokloniti harnim štamjanem pred
 onim starcem, ja bih ga se sravno nazvati
 sumješćanimom. Bacimo pogled na našu
 crkvu, na naše grobište; dozovimo si u
 pamet one neprikite, kojima smo bili iz-
 loženi, kad bi morali u crkvu, da u onom
 skromnom i Bogu posvećenom mjestu iz-
 lijemo čemer srca svoga pred priestoljem
 Svevogučega, kad bi morali nositi na kr-
 štenje svojih djeca? A sada u tome imamo
 svaku udobnost, jer Bogu posvećeni rad
 našega siedoza pastira utrodio je dobrim
 plodom, a nama s vrata skinuo toliko
 nezgoda. Pomislite, Poljanci, kad, kako i
 kamo li smo morali vrludati i hoditi,
 kad bi svoje mrtve pratili na vječni po-
 činak? A sada? Prst obraza mora imati
 svaki i priznati, da ako nam je i u tome
 obaklašano, glavna je zaslužna našega svake
 hvale vriednog Frana Zupana. A vi stariji
 i pametniji Poljanci, komu jošter od
 Vas ne šumi u uhu ono maleno svagdanje
 zvonice, koje nas je svakoga dana pozivalo
 u školu, gdje nas je podučavao naš vriedni
 kapelan. A gdje je njegovu savjestno vr-
 šenje težkih, uzvišenih i ozbiljnih svećo-
 ničkih posala?
 Skupite sve u jedno, pak čete vidjeti
 i uvjeriti se, da je to čovjek svijestan
 svoga, svetoga zvanja, pun duha evanđel-
 skoga pravi svećenik, učitelj, iskreni sa-
 vjetnik, vjerni prijatelj. Toga čovjeka a
 njegovom svetom radu mora pratiti naša
 harnost i blagoslova svoga puka, tim više,
 što je on i hrvatski rođoljub, vjeran
 hrvatskomu barjaku, pouzdan vodič puka
 u borbi protiv dindšimanu naše vjere,
 roda i jezika. A jeli tako? Crven mi obraz
 obilje, dram mi kroz cijelo žice probija, kad

vidim, da kroz ove tri četiri godine ona sveta kriepost harnosti i ljubavi, prema ovomu dobrotvoru biva zamjenjena sa orionom neharnosti, gadnim napadajima i kleve-tanjem protiv našega uzor svećenika. A od kada to? Povratio se u naše strane neharni sin ove naše svete hrvatske grude, pak pukle se potucalo od nemila do ne-draga, da ni sam nezna kuda, pa na našu žalost donio sobom i otrovnog duha. da njime truje naš narod, ter pošto se on predao našim krvnim tlačiteljima, hotio i ovaj dječevanski narod zaraziti istom po-zornom pošasti.

Dakako, njemu nije ništa sveto, samo da doprte do svoga cilja, ali kako zna, da je značaj i poštenje poglaviti neprijatelj njegovim lakrdijama, to je stao navlaživati osobitim načinom na našega dječega svećenika, jer on ne može podnijeti snage i sjaja njegova neporočnog obraza. Nu to bi sve bilo ništa i još manje nego li ništa, kad i onako znamo, koliko može njegova moralna moć, da svu žalost ne vidimo, da se za njiju neki povelu, te tako sve ono, čim se poštenjak dići, pod noge bacili, dapače i oni, koji su do sada u veleč. kapelanu gledali uzor svećenika i rodoljuba, sad kleveću na nj, a u zvijezde koji onoga, koji je kod ozbiljnih ljudi izgubio davno svako štovanje. Zar vam je, zavedeni Pol-janci, Bog oduzeo vid, a iz srca izgrgao ponos i ljubav za istinom i pravicom, da se klanjate crnoj noći, a bježite blagoslo-vljeni sjaj svetlog dana? Zar na vas može toliko uplivati onaj bunar, što ga taj grditelj Vaše sv. vjere sazidao? Zar se više vriedi nego li poštenje, po-zirovnost i neumrlj rad dječega našega Zupana? Vratieno se, vratimo, braćo Pol-janci, na stari put. Opašimo se stariim značajem, recimo popu pop a bobu bob, pak kliknimo: Živio naš dječji Frana Zupan, velezaslužni naš duševni pastir i Poljanc.

Iz Ljubljane pišu nam, da se s onom sudbenom kotaru sa zevoljnim kmetom uprav najljubski postupa.

Gospoda nemare ni za duševni ni za tjelesni napredak izvanjskoga puka, koga nastoje jedino izkoristiti u svoje svrhe. Siromah seljak šalje i nejakko diete na gospodski posjede, da mu bar tekloko za-služiti pomogne, da on uzmagno plati-porez, namete i druga plaćila. Slabo obu-čeno, a još gore obučeno diete dobiže za rad 30—35 novčića na dan, ako ima ra-dnje, a kad je neima, mora natrag kući. Tjelesno nerazvijeno diete trpi silno kod naporne radnje, a to djeluje bez dvojbe i na njegov duh. Tako zalira diete duševno i tjelesno, pa kako četa, da nam odraste zdrav i čvrst mladiji narastaj.

Imade li gospodin posjednik slučajno mnogo radnje, pak ako mu nedodje na vrijeme diete li mladić na radnju, kazni ga sa globom od 60 nč. do 1 for.

Na tu nepredubitnost izvelite, gosp. urednici, upozoriti naše svjetske oblasti, koje su dužno brinuti se za vršenje za-kona i pravice.

Tuča. Iz Veprinca javlja nam prijatelj, da se je dne 3. t. m. u 8 sati na večer uz neprestano bliskanje i strašnu grmljavinu spustila uz jaki vjeter nemila tuča, te odnela u Veprinu i okolici bar polovicu prideljka. Najviše trpko je grozđe, naš glavni prideljak, te nam predstoji veoma loša trgatba. Bog nas očuvaj i daljnjih nesreća, a oblasti neka razviede i tuču, jer nije pravedno, da plaćamo po-reze i namete od onoga, česa više neima.

Glavnu skupštinu kotarske gospodarske radnje za sudbeni kotar Podgrad obdržavali su dne 5. t. m. u Ješanju od mnogobrojno sudjelujućih članova. Pobjeđa o toj skupštini u budućem broju.

Stipendija iz zaklade pokojnoga biskupa Dobriše. Početkom buduće školske godine 1895.—96. podijeliti će se 5 stipendija po 100 for. iz zaklade blagopokojnoga biskupa Jurja Dobriše.

Pravo na tu stipendiju imaju mladići slavenskih roditelja iz hrvaško-koperške bi-skupije, koji polaze bilo koja gimnaziju u Austro-Ugarskoj. Prvenstvo imaju oni mladići, koji polaze gimnaziju, na kojoj se mogu bolje usavršiti u materinskom (hrvaškom ili slovenskom) jeziku. Ako postoji na takovoj gimnaziji pripravnica, tada imaju pravo na ove stipendije i djaci takove pripravnice.

Nebude li mladičja slavenskoga plemena, podijeliti će se stipendije namolom drugo na-radnosti iz iste biskupije.

Molbi valja priložiti kratni list i domov-nicu, svjedocbu siromaštva i svjedocbu zadnjih dvih školskih tetaja. Rok za molbenice traje do 30. septembra 1895., a odoslati ih valja putem školske oblasti na biskupski ordinarijat u Trstu.

Iz Kanfanarske obćele. (Još o zem. izborih). Pošto sta se, selestovani gospodine, dostojali dati malo mesta prošloga mjeseca mojemu milokavom pisanju, u Vašem cijenjenom

listu, to me je u istnu obrabilo, da vam i danas štogodar pišem o prošlih izborih, moleb Vas, da mi popravite radi je potriha, budući, da nisam izkolan čovik, da se služim čistim jezikom: kako učenjaci, nego moram se služiti jezikom prostim, kakovim svaki dan s ljudi obćim. Kako sam u svoje vrime opazio; još nisu nikad našli Italijani toliko straha stesili, da izgube u Kanfanaru, kako ovaj put! Govore, da su tri ciela lita učili i razmišljali kako da se pobjede dočepaju, i to je moguće, jer je istini podobno. Valja najprije znati, da su Talijani imali u svakom selu svoje uhođe dobro plaćene, da iz daleka izakušaju ljude, kako će koji glasovati. Medju takovima naj-veću zaslugu ima neki kmet, koji svaki dan naše sukno šije, i kad neki bio došao ovamo; morao bi bio od glada i nevolje u kmetovskih gorah poginuti. Ali moglo bi mu bolje biti, da se s našima benevrekami bavi, nego s takvimi gnujskim poslom. Kad su dakle bili na dištom kamo je ki nagano, onda su obćali tabolarnu knjige, i videli su tko je dužan i tko nije. Polag tih knjiga učinili su liste u poreznoj knzi i na obćini. Dužnike su najprije srdito za gut zgrabili, naš način, da su mo-rali za Talijano glasovati. A one, koji nisu dužni, pokvarilo im se imena, i mnoge izo-stavili, a koma pak nisu mogli ime izopćiti li ga izostaviti, toga su debelo platili ili ga oslepili, tako da je za nje morao glasovati. Kada su sve tako lipo pripravili, razvila se je silna agitacija domaćih i Rovinjaca, što je trajalo bez pristanka ciela dva mjeseca po danu i po noći. Medju gospodskimi agitatori-vidili smo već puta nekog škiljustog drogeria iz Rovinja, koji je po Kanfanarsćini liećio i likarije prodavao, ter tih jadin pak slabo poznaj, jer već puta njegove likarije ništa nepomazati, a čini se platići bolje, nego pravi liećnik Za njegovu trgovinu žandari morali nezgodu, ili možda neće da znadu. (Ako ima srdca, neka nas tuži za kleveću, pak čemo njega za njegovu delo dati na sud.) One, koji nisu imali glasa, same da su im bili sumnjivi, da mogu za nas koma reći dobru besidu, dali se im do 10, 20, 30 do 50 for. samo da muče. Medjutim počeli su bezobrazno ogo-varati pok. Dobrišu, da je on kriv ovoj smutnji medju pukom. Znamo, da nekoi nimeju dosti poreza za glasovati, ali su glasovali radi lova li drugih razlogah.

U Sostićih su obćali, da će uzidati škole „Lega nazionale“, koju već obćava obćevaj, a još je nije viditi! Koliko dobroto! Ali mi nijedan pametan čovik tomu neviruje. Koga je volja djecu šalje u škola obćilju rovinjsko selo, gdje su se učili nekiji naši mladići. Kad se na sve ove protivćikne pomisli, vidi se samo po sebi, da nama nije bilo moguće, da pobjede doći, a vrh toga moramo dođati, da obćina je u protivnih rukah, gdje se većinom šarenjaci i ljudi odvijeni, jer ako nisu takovi, untri neomaju mira. To vam je Kañ-janska stranka u Kanfanaru, ni umjetna i Kañ-ja da nikad više dr. Laginja ne vidi Baća kako zastupnik naroda, a mi govorimo, da se ljuto varaju jadni, jer ako je sada malo pomirkućo narodno lice radi silnih novacah i prevara, prosvetiti će jače sunce i sve će obćitati i skriepiti, pošto sami naši protivćiki nas uće kako čemo unapried učiniti. Padu li dođući pred, pali su za aviek. Ovi jadni, koji se s prodati ili pustiti prevariti, neimaju srdca se prikazati pred poštene ljude; na mesto da su veseli i zadovoljni, su pokunjani i žalostni, jer ih svest grize, da su prodali svoje ovoj-ćeženje, da su isdali svoju braću, svoju krv i svoj materinski jezik.

Jedan km. Mućenje životinja. Iz Voloskog-Opatije pišu nam, da se tamo silno mući životinja, napose konje preobteredenimi vozovi. Nje-macki vozovi i druge raznih njemačkih po-dzetnika udaraju nemilosrdno u ubogoj životinji kad ne može unapried, da ti se koža seći. Gdje je kakav strmac, pak ako neima slučajno ljudi bliza, tu se udara po siromašnom blagu kako po bakaluru. Naša Lipovica odzvanja često kletvom i udarci po konjih, da je Bogu plakati.

Čudimo se dosta, da se nitko neod-važi prijaviti oblasti te mućitelje njene životinje, koja toliko trpi pod udarci ne-milosrdnih gospodara, dotično gospodarstvih zamjenika. Mrzke kletve i nemilosrdni udarci morali su već davno doprieti do ushuj onih, koji bi to preprićiti imali.

Iz Kanfanara pišu nam 5. t. m. Sretni smo i blaženi G. urednici, što imamo novoga načelnika u osobi gosp. Tankovića (pardon: Tancovir-a), kako vidite, starinom pravog Fincovćina. G. novi načelnik skusio je odmah za početku svoga službovanja kako je načel-ništvo teško breme. On je naime pod njimi opao u Morganah na komisiji, te slomio si siromah ruku. Radi toga držao se daleko od obćine, a pošto ima obćinski tajnik desetak kojekakvih službica, dogodilo se često, da bijahu vrata našeg obćinskog ureda zatvorena, te se mnogi i mnogi iz vana dolazeći amo po postu zaklatiše.

G. tajnik drži se kmo pametan čovjek više onoga, što nazredno zasluži, kano orga-

nist, sudbeni zapriježnik itd. itd. pak mu nije zamjeriti, ako seljaci po uru, avie odvule odaljani na ured dođu, ter ga tu nenadu. On nije kriv, što dolaze baš one dane, kad imade on drugoga posla izvan ureda.

Čujemo, da je ovdje otvoreno mjesto sudbenoga odasaništa ili delegata, pak bi prijatelj g. tajnika imali svakako nastojati, da i to mjesto zadobije, akoprem jih je 5—6, koji za tim teže i kojim bi to mjesto dobro došlo. Ali čemo tako ciepat službe, čemu postiti, da više njih siromaški živi kad može jedan gospodski! Sta bi oz. počeo za 600 for. stalna plaća, kad može zaslužiti dvostruko više pa bilo to koma pravo ili ne. Da imademo kakvo pravo počat se u crkvene poslove, pitali bismo i naše duševne poglavare. kako mogu plaćati orguljaka točno i pošteno ako on ne-vrši točno svoja služba, no moglo bi nam se reći, da to nije naš posao, pak zato stavljamo jezik za zube.

Po starom obćaju pjevalo se ovdje na dan sv. Tihla ili na Tdelovo sv. evandjelje u hrvaškom jeziku, ali se letos od te starine odustato; istotako pjevalo se do sada i lita-nije na Markovo u hrvaškom jeziku, ali i u tom se letos krajelom i šarenjakom popustilo. Možeta i sami znati, kako mi seljaci to teško podnašamo, da se radi 6 obitelji ruši našu starinu, koja je mila i sveta bar 4000 duša. Ali koma da se potuzimo? Bog je visoko a car daleko — kaže narodna poslovica.

Teško nam je iznositi na svietlo ove jado radi vriednog starine veleč. g. župaika, koji je 54 godinu medju nami, ali upravo on bi morao pozrati se na davni obćaj napram predpostavljenim i naproti domaćim protivni-kom njegovu roda i njegove vjere.

Zar nije on doznao, kako ga nazivlju baš oni, koji nastoje iznositi u crkvi sve naše na-rodne svetinje? Nemade li, da ga ti stvorovi krste sa „Porco d' un vecchio“ i da su „popi bidigari“ a crkva „bidigari“? Ako za sve to nema neka se popita kod prvih prijatelja puka i njegovih, pak će za svo potanko do-znati. Jo li dakle pravo, je li pošteno, da se zadovoljava takovim grditeljem crkve i svećenstva, a na šteti našega dobroga puka?

Ali čemu se toliko tužiti kad smo svemu zlu najviše sami krivi. Izručili smo obćinske uzde narodnim protivćikom, a ovi gospodare kako im je drago s nami i s našim. Crkvena oblast nebi rada zamjeriti se poglavarom svet-ćkim, pak tako trpimo mi, koji smo dali moć svietovnim poglavarom.

Da smo izabrali u obćinsko zastupstvo muževé našega roda i jezika bilo bi nam bolje na obćini, a nebi smo imali valjda razloga tu-žiti se, ni ca crkvu. Kad budu sjedili u obćinskom zastupstvu sve naši muževi, kao što su naši vriedni Ešlići, Marčić i Mišani biti će nam zaista bolje za dušu i za tjelo.

Do budućih obćinskih izbora neprestaje nam dakle drugo, nego udarat se o gola prsa i skrušene reči: moj grieh, moj preveliki grieh. Budemo li u buduću otvorili bolje oči i iz-ručili naševnde u ruke naših muževa, biti će nam bolje, ako ne, biti će naša škoda. Svaki čovjek krojač svoje sreće.

Za turiste i jasioce na datoko. Po stiglih nam posva pouzdanih izvještajih upotrebljavaju odulje vremena turiste i jasioći prije i poslije napornih izleta sa povoljnim uspjehom kostobolja-kuć Kwizde.

Fluid protiv kostobolji Kwizde imade, kao što nam se uprav probjaje, to svojstvo, da tjelano črvec jači i utrajnijimi čini tako, da se i najteže napore lahko svladati može. S druge strane podaje ovo sredstvo svojimi nuz-grednostimi klonolim živčanim dielovom novi život odstranjenu svaku umornost i sraku bolest prouzročenu od prenapinjanja. Za pje-šača i jasioce jest ovaj od stakornjake pte-ćući mig od najveće vriednosti.

Književnost.

„Uspomena“. Pod tim naslovom knji-izdati nemorna urednik „Katoličke Dalma-cije“ D. Ivo Prodan povede djelo sastoje-će iz sliedećih što izvornih, što priob-ćenih odlomaka:

1. Naš program — Hrvatsko državno pravo i Moj Album. 2. Hrvatska pored Italije. 3. Borba s talijanašima. 4. Borba s nadiršćima. 5. Borba s narodnjacima. 6. Borba s vladama. 7. Borba za glago-lica. 8. Borba za hrvašku knjigu. 9. Raz-ličiti spisi. 10. Triumf pravaške misli.

Sva ova djela iznosit će ukupno pu-nih 100 stampanih araka, u obliku „Obracu-na“, sa 1600 strana. Dovršit će se štampa u petnaest mjeseca: od prilike 7 araka na mjesec. Ciena umjerena: sve skupa 5 forinta. Predbrojka se otvara na dva djela, ali izplata može se obaviti i na pet obroka. Za svaki forinat predplatnici dobiti će 20 stampanih araka. Prvi forinat (dvie krunne) ima se dostaviti na podpi-sanoga poštanskom doznakom, tko huće unapried, a onomu tko ne predplati, po-slati će mu se prvo djelo uz poštansko poizće, uračunav na njegov teret, ko što

je pravedno, trošak odaslanja. Oni pred-brojnici, koji se zauznu, da se ova djela razšire što više u narod, na deset toćnih predplatićka, dobit će kao uzdarje, sva djela franco na kuću. Knjižaram daje se 20%, odputa na cieni. Prvi je svezak već pod štampom, jer sam privatno jur dobio toliko naručaba, da moga računat, da će se pokrit štamparski troškovi. Razašiljanje će počat polovicom ovoga mjeseca. S toga molim onu gg. koji se misle predbrojiti, da mi dostave čitljivo i točno napisano svoje ime, zvanje i mjesto, najdalje do 15. tekuceg. Zadar, 1. agusta 1895.

D. Ivo Prodan.

urednik.

Knjige društva sv. Jeronima za god. 1896. Javljamo p. n. g. povjerenicima i svim prijateljima puka i pučke prosvjete, da se doštapavaj knjige društva sv. Jeronima.

Danica za godinu 1896. može se do-biti već od prvih dana srpnja kod odpra-vništva društvenoga i u svim knjižarama.

Osim kolektara Danice dat će društvo sv. Jeronima ove godine svojim članovima jošte ove četiri knjige:

1. Život Gosp. našega Isusa Krista od Isusovca: Hespera iz latinskoga preveo i popunio vrhbasaški nadbiskup i metro-polit dr. Josip Stadler.
2. Pica IV. dijam od D. Trstenjaka.
3. Majstor Adam pripoviedka od V. Novaka.
4. Čovjek od ženidbe do smrti po Al. Stolcu od Stj. Korenića.

Ovo je za cielo vrlo mnogo za one nekoliko krajcare, što ih društvo dobiva od položenih jedan put za vaza 5 for. Ove sve knjige ujedno s Danicom do-bit će i svi oni, koji unapred plate 1 krunu t j. 60 nč.

Do sada se najavilo samo blizu 2 bi-lijede ovakvih krunaš-prinosnika za ovu godinu, dok ih je prošle godine bilo preko 3 tisuće. Molimo dakle liepo svu gospodu povjerenike, a i druge čestite rodoljube i rodoljubke neka bi svom dušom pregli, da se što više ma i godijih krunaš-prino-nika sabere. Upravljajući odbor nastoji, da što bolji i pouku i zabavu a i što iz-dasniju pošade puku, pa zato i mali svad-žastvu članove. Kolike imade još i go-spode u svakoj branji, koji nisu članovi društveni! Koliko gradjana po svim našim gradovima i trgovistima, koji ne misle na društvo sv. Jeronima. Ajde, dobri povje-renici, drmnite ih, neka pristupe medju članove društva sv. Jeronima. Bogatiji ro-doljubi tuži bi si naselje kod Boga zaslu-žili, koji bi za siromašnu seosku djecu 10—20 kruna darovali pa ih upisali za godišnje prinosnike. Po gradovih i tro-višćih diete se dobrim šegrtima nagrade. Alaj bi ih liepo nagradilo poglavarstvo i učiteljstvo, kad bi ih zapisalo za doživtne članove! I tako dalje . . . našlo bi se više i načina i zgoda, kako bi se namako i priburalo što više članova — bar krunaša, kad bi u nas bilo bar polovica onoga sta-ranja i truda, što ga ulažu Slovenci za Mohorovu družbu i njene knjige. Bog Vam i duša Vam!

Preporuka.

Gosp. Ivan Kregar izdjelavatelj crkve-noga orudja u Ljubljani, Poljanska cesta, izradio je za župnu crkvu u Pomjanu novo, jako liepu monstrancu. Radnja je u istinu krasna a razmjerno vrlo jeftina.

Dužnost me dakle veže, da spomen-oga gospodina na ovom mjestu za nje-govu liepu radaju javno pohvalim, te ga takodjer gg. svećenikom po Istri i drugud tople preporučim. Držimo se takodjer u ovom slučajnu načela: „Svoji k svojim.“

U Pomjanu, dne 6. agusta 1895.

Josip Tomšić, župnik.

Isprava c. k. iskij. privilgovana šturaljke protiv mildevu (neovospon) inžinira Živica

koje su obće-nito u uporabi i njihove jednostavnosti, utrajnosti i lieke upo-rabe za sraku vrst trta. Te šturaljke prosvjete se, premda su mnogo arduje, po do-sadašnjih nizkih cienah.

Schivitz & Comp.
u Trstu.
Clenika iznajmljiva na zahtjev franco.

Na svo c. k. poštansko urede cesarstva razšilju kompleksna šturaljke franco uz postojće za 10 for.

Izraduju takodjer strojeve za sumporanje, ne-prestano djelujuće tiskalice itd.

Listina uredništva.

Gosp. I. M. u V. Nije se ono ticalo Vašega časopisa svjetloski, već jednoga iz jedne porodne obitelji — kako se i tako naziva — spadajuće pod Vašu mjestnu občinu. Priznajući ovdje Gđu S. S. Brala na pripisanost, ali nije vrijedno radi one osobe otići prostora u listu vašijem gradiru. Ne zaboravite nas u buduću. Živimo i Gosp. B. Onaj pjesnički sastavak nije za javnost. Zadržao naš!

Manji naši čitatelji čekaju sa presjlatom na list konac godine, što nije uređno, jer nam valja redovito trošiti, pak ih molimo, da učine čim prije svoju dužnost.

1895.

Perad

razašile franko poštom. pouzajem (jamči da će stići živa) 6—8 odraslih, tuštih pletova za klanje 2.40 for. : 6—8 odraslih pišćenica, koje će nesti izvrstno zimi 3.80 for. : 5—6 odraslih, tuštih ili za razplid raca 2.80 for. 1 guska sa 1 racom 2.50 for. : gušćanog perja jeftino, uzorci franko, badava.

T. Javet!

Buczacz — Galicija.

Svi strojevi za gospodarstvo

Peronosperna štrcaljka slična Vermorelu

Samostalna peronosperna štrcaljka sa sisaljkom zračnog pritiska,

Vinske preše svakovrstnih načina.

Preše za masline, preše sa hidrauličnim tlakom,

Poboljšanje drobita

Pivničarsko orudje, vinske sisaljke, vinske cjevci

Preša za sieno i slamu.

Ljustilo za kuruzu, Čistilnica za žito

razpošilja uz jako snižene cijene uz jamsvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN (BEČ)

II, 21 Praterstrasse N. 49.

Obsirni katalogi za badava i prusti svake poštarine.

Preprodavaoci se traže.

Preporuča se strogo pažnje kod kupovanja istih strojeva od patvorenja.

FRAN IVAN KWIZDA.

Kwizde
Restitucionalni fluid
c. kr. priv. voda za pranje koga
Cijena jednog staklenca a. v. f. 1.40

Kwizde
Korneburški
Prasak za rejenje marve
djeteljkog sredstvo za konje, rogatu marvu i oves.
Cijena in kutiji 70 nč., u 10 kutiji 85 nč.

Kwizde mast za kopita u obranu protiv stomatitisa sa kopitima 1 kutija a 400 grm. f. 1.25	Kwizde lijek za kopita usjetli kopitni rog i cjev 60 nč.	Kwizde Krevatni-mast sredstvo za obranu kopita 1 kutija a 40 gr. f. 1.10
Kwizde prasak za perstinou djeteljkog sredstvo kao dodatni plet 1 kutija a 50 nč.	Kwizde mlo za sedla za čišćenje i obranu sedla i penena 1 kutija a v. f. 1.—	Kwizde smrt štakornja sredstvo za umrtjenje štakornja miša, bez otrova, — 1 cjev 50 nč.
Kwizde ojačavajuća plet za konje i rogatu marvu. 1 kut. a 5 pers. 30 nč., zabojid a 50 pers. f. 3.—, zabojid a 100 pers. f. 6.—	Kwizde prasak za prasce djeteljkog sredstvo za posjedla reje. Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1.20	

Patent natvezni trakovi iz gumija
(Patent Kozida)
Patent natvezni trakovi izraduju se u sivoj, crnoj, plavoj i bijeloj boji u 4 veličinama i to za lijevo i desno nogo, sječili valja kod a. a. za šir. 20—22 cm. prijašnji veličat br. :
20—24 : 25—27 : 28—30 : 31—33 : 34—36 : 37—39 : 40—42 : 43—45 : 46—48 : 49—51 : 52—54 : 55—57 : 58—60 : 61—63 : 64—66 : 67—69 : 70—72 : 73—75 : 76—78 : 79—81 : 82—84 : 85—87 : 88—90 : 91—93 : 94—96 : 97—99 : 100—102 : 103—105 : 106—108 : 109—111 : 112—114 : 115—117 : 118—120 : 121—123 : 124—126 : 127—129 : 130—132 : 133—135 : 136—138 : 139—141 : 142—144 : 145—147 : 148—150 : 151—153 : 154—156 : 157—159 : 160—162 : 163—165 : 166—168 : 169—171 : 172—174 : 175—177 : 178—180 : 181—183 : 184—186 : 187—189 : 190—192 : 193—195 : 196—198 : 199—201 : 202—204 : 205—207 : 208—210 : 211—213 : 214—216 : 217—219 : 220—222 : 223—225 : 226—228 : 229—231 : 232—234 : 235—237 : 238—240 : 241—243 : 244—246 : 247—249 : 250—252 : 253—255 : 256—258 : 259—261 : 262—264 : 265—267 : 268—270 : 271—273 : 274—276 : 277—279 : 280—282 : 283—285 : 286—288 : 289—291 : 292—294 : 295—297 : 298—300 : 301—303 : 304—306 : 307—309 : 310—312 : 313—315 : 316—318 : 319—321 : 322—324 : 325—327 : 328—330 : 331—333 : 334—336 : 337—339 : 340—342 : 343—345 : 346—348 : 349—351 : 352—354 : 355—357 : 358—360 : 361—363 : 364—366 : 367—369 : 370—372 : 373—375 : 376—378 : 379—381 : 382—384 : 385—387 : 388—390 : 391—393 : 394—396 : 397—399 : 400—402 : 403—405 : 406—408 : 409—411 : 412—414 : 415—417 : 418—420 : 421—423 : 424—426 : 427—429 : 430—432 : 433—435 : 436—438 : 439—441 : 442—444 : 445—447 : 448—450 : 451—453 : 454—456 : 457—459 : 460—462 : 463—465 : 466—468 : 469—471 : 472—474 : 475—477 : 478—480 : 481—483 : 484—486 : 487—489 : 490—492 : 493—495 : 496—498 : 499—501 : 502—504 : 505—507 : 508—510 : 511—513 : 514—516 : 517—519 : 520—522 : 523—525 : 526—528 : 529—531 : 532—534 : 535—537 : 538—540 : 541—543 : 544—546 : 547—549 : 550—552 : 553—555 : 556—558 : 559—561 : 562—564 : 565—567 : 568—570 : 571—573 : 574—576 : 577—579 : 580—582 : 583—585 : 586—588 : 589—591 : 592—594 : 595—597 : 598—600 : 601—603 : 604—606 : 607—609 : 610—612 : 613—615 : 616—618 : 619—621 : 622—624 : 625—627 : 628—630 : 631—633 : 634—636 : 637—639 : 640—642 : 643—645 : 646—648 : 649—651 : 652—654 : 655—657 : 658—660 : 661—663 : 664—666 : 667—669 : 670—672 : 673—675 : 676—678 : 679—681 : 682—684 : 685—687 : 688—690 : 691—693 : 694—696 : 697—699 : 700—702 : 703—705 : 706—708 : 709—711 : 712—714 : 715—717 : 718—720 : 721—723 : 724—726 : 727—729 : 730—732 : 733—735 : 736—738 : 739—741 : 742—744 : 745—747 : 748—750 : 751—753 : 754—756 : 757—759 : 760—762 : 763—765 : 766—768 : 769—771 : 772—774 : 775—777 : 778—780 : 781—783 : 784—786 : 787—789 : 790—792 : 793—795 : 796—798 : 799—801 : 802—804 : 805—807 : 808—810 : 811—813 : 814—816 : 817—819 : 820—822 : 823—825 : 826—828 : 829—831 : 832—834 : 835—837 : 838—840 : 841—843 : 844—846 : 847—849 : 850—852 : 853—855 : 856—858 : 859—861 : 862—864 : 865—867 : 868—870 : 871—873 : 874—876 : 877—879 : 880—882 : 883—885 : 886—888 : 889—891 : 892—894 : 895—897 : 898—900 : 901—903 : 904—906 : 907—909 : 910—912 : 913—915 : 916—918 : 919—921 : 922—924 : 925—927 : 928—930 : 931—933 : 934—936 : 937—939 : 940—942 : 943—945 : 946—948 : 949—951 : 952—954 : 955—957 : 958—960 : 961—963 : 964—966 : 967—969 : 970—972 : 973—975 : 976—978 : 979—981 : 982—984 : 985—987 : 988—990 : 991—993 : 994—996 : 997—999 : 1000—1002 : 1003—1005 : 1006—1008 : 1009—1011 : 1012—1014 : 1015—1017 : 1018—1020 : 1021—1023 : 1024—1026 : 1027—1029 : 1030—1032 : 1033—1035 : 1036—1038 : 1039—1041 : 1042—1044 : 1045—1047 : 1048—1050 : 1051—1053 : 1054—1056 : 1057—1059 : 1060—1062 : 1063—1065 : 1066—1068 : 1069—1071 : 1072—1074 : 1075—1077 : 1078—1080 : 1081—1083 : 1084—1086 : 1087—1089 : 1090—1092 : 1093—1095 : 1096—1098 : 1099—1101 : 1102—1104 : 1105—1107 : 1108—1110 : 1111—1113 : 1114—1116 : 1117—1119 : 1120—1122 : 1123—1125 : 1126—1128 : 1129—1131 : 1132—1134 : 1135—1137 : 1138—1140 : 1141—1143 : 1144—1146 : 1147—1149 : 1150—1152 : 1153—1155 : 1156—1158 : 1159—1161 : 1162—1164 : 1165—1167 : 1168—1170 : 1171—1173 : 1174—1176 : 1177—1179 : 1180—1182 : 1183—1185 : 1186—1188 : 1189—1191 : 1192—1194 : 1195—1197 : 1198—1200 : 1201—1203 : 1204—1206 : 1207—1209 : 1210—1212 : 1213—1215 : 1216—1218 : 1219—1221 : 1222—1224 : 1225—1227 : 1228—1230 : 1231—1233 : 1234—1236 : 1237—1239 : 1240—1242 : 1243—1245 : 1246—1248 : 1249—1251 : 1252—1254 : 1255—1257 : 1258—1260 : 1261—1263 : 1264—1266 : 1267—1269 : 1270—1272 : 1273—1275 : 1276—1278 : 1279—1281 : 1282—1284 : 1285—1287 : 1288—1290 : 1291—1293 : 1294—1296 : 1297—1299 : 1300—1302 : 1303—1305 : 1306—1308 : 1309—1311 : 1312—1314 : 1315—1317 : 1318—1320 : 1321—1323 : 1324—1326 : 1327—1329 : 1330—1332 : 1333—1335 : 1336—1338 : 1339—1341 : 1342—1344 : 1345—1347 : 1348—1350 : 1351—1353 : 1354—1356 : 1357—1359 : 1360—1362 : 1363—1365 : 1366—1368 : 1369—1371 : 1372—1374 : 1375—1377 : 1378—1380 : 1381—1383 : 1384—1386 : 1387—1389 : 1390—1392 : 1393—1395 : 1396—1398 : 1399—1401 : 1402—1404 : 1405—1407 : 1408—1410 : 1411—1413 : 1414—1416 : 1417—1419 : 1420—1422 : 1423—1425 : 1426—1428 : 1429—1431 : 1432—1434 : 1435—1437 : 1438—1440 : 1441—1443 : 1444—1446 : 1447—1449 : 1450—1452 : 1453—1455 : 1456—1458 : 1459—1461 : 1462—1464 : 1465—1467 : 1468—1470 : 1471—1473 : 1474—1476 : 1477—1479 : 1480—1482 : 1483—1485 : 1486—1488 : 1489—1491 : 1492—1494 : 1495—1497 : 1498—1499 : 1500—1502 : 1503—1505 : 1506—1508 : 1509—1511 : 1512—1514 : 1515—1517 : 1518—1520 : 1521—1523 : 1524—1526 : 1527—1529 : 1530—1532 : 1533—1535 : 1536—1538 : 1539—1541 : 1542—1544 : 1545—1547 : 1548—1550 : 1551—1553 : 1554—1556 : 1557—1559 : 1560—1562 : 1563—1565 : 1566—1568 : 1569—1571 : 1572—1574 : 1575—1577 : 1578—1580 : 1581—1583 : 1584—1586 : 1587—1589 : 1590—1592 : 1593—1595 : 1596—1598 : 1599—1601 : 1602—1604 : 1605—1607 : 1608—1610 : 1611—1613 : 1614—1616 : 1617—1619 : 1620—1622 : 1623—1625 : 1626—1628 : 1629—1631 : 1632—1634 : 1635—1637 : 1638—1640 : 1641—1643 : 1644—1646 : 1647—1649 : 1650—1652 : 1653—1655 : 1656—1658 : 1659—1661 : 1662—1664 : 1665—1667 : 1668—1670 : 1671—1673 : 1674—1676 : 1677—1679 : 1680—1682 : 1683—1685 : 1686—1688 : 1689—1691 : 1692—1694 : 1695—1697 : 1698—1699 : 1700—1702 : 1703—1705 : 1706—1708 : 1709—1711 : 1712—1714 : 1715—1717 : 1718—1720 : 1721—1723 : 1724—1726 : 1727—1729 : 1730—1732 : 1733—1735 : 1736—1738 : 1739—1741 : 1742—1744 : 1745—1747 : 1748—1750 : 1751—1753 : 1754—1756 : 1757—1759 : 1760—1762 : 1763—1765 : 1766—1768 : 1769—1771 : 1772—1774 : 1775—1777 : 1778—1780 : 1781—1783 : 1784—1786 : 1787—1789 : 1790—1792 : 1793—1795 : 1796—1798 : 1799—1801 : 1802—1804 : 1805—1807 : 1808—1810 : 1811—1813 : 1814—1816 : 1817—1819 : 1820—1822 : 1823—1825 : 1826—1828 : 1829—1831 : 1832—1834 : 1835—1837 : 1838—1840 : 1841—1843 : 1844—1846 : 1847—1849 : 1850—1852 : 1853—1855 : 1856—1858 : 1859—1861 : 1862—1864 : 1865—1867 : 1868—1870 : 1871—1873 : 1874—1876 : 1877—1879 : 1880—1882 : 1883—1885 : 1886—1888 : 1889—1891 : 1892—1894 : 1895—1897 : 1898—1899 : 1900—1902 : 1903—1905 : 1906—1908 : 1909—1911 : 1912—1914 : 1915—1917 : 1918—1920 : 1921—1923 : 1924—1926 : 1927—1929 : 1930—1932 : 1933—1935 : 1936—1938 : 1939—1941 : 1942—1944 : 1945—1947 : 1948—1950 : 1951—1953 : 1954—1956 : 1957—1959 : 1960—1962 : 1963—1965 : 1966—1968 : 1969—1971 : 1972—1974 : 1975—1977 : 1978—1980 : 1981—1983 : 1984—1986 : 1987—1989 : 1990—1992 : 1993—1995 : 1996—1998 : 1999—2001 : 2002—2004 : 2005—2007 : 2008—2010 : 2011—2013 : 2014—2016 : 2017—2019 : 2020—2022 : 2023—2025 : 2026—2028 : 2029—2031 : 2032—2034 : 2035—2037 : 2038—2040 : 2041—2043 : 2044—2046 : 2047—2049 : 2050—2052 : 2053—2055 : 2056—2058 : 2059—2061 : 2062—2064 : 2065—2067 : 2068—2070 : 2071—2073 : 2074—2076 : 2077—2079 : 2080—2082 : 2083—2085 : 2086—2088 : 2089—2091 : 2092—2094 : 2095—2097 : 2098—2099 : 2100—2102 : 2103—2105 : 2106—2108 : 2109—2111 : 2112—2114 : 2115—2117 : 2118—2120 : 2121—2123 : 2124—2126 : 2127—2129 : 2130—2132 : 2133—2135 : 2136—2138 : 2139—2141 : 2142—2144 : 2145—2147 : 2148—2150 : 2151—2153 : 2154—2156 : 2157—2159 : 2160—2162 : 2163—2165 : 2166—2168 : 2169—2171 : 2172—2174 : 2175—2177 : 2178—2180 : 2181—2183 : 2184—2186 : 2187—2189 : 2190—2192 : 2193—2195 : 2196—2198 : 2199—2201 : 2202—2204 : 2205—2207 : 2208—2210 : 2211—2213 : 2214—2216 : 2217—2219 : 2220—2222 : 2223—2225 : 2226—2228 : 2229—2231 : 2232—2234 : 2235—2237 : 2238—2240 : 2241—2243 : 2244—2246 : 2247—2249 : 2250—2252 : 2253—2255 : 2256—2258 : 2259—2261 : 2262—2264 : 2265—2267 : 2268—2270 : 2271—2273 : 2274—2276 : 2277—2279 : 2280—2282 : 2283—2285 : 2286—2288 : 2289—2291 : 2292—2294 : 2295—2297 : 2298—2299 : 2300—2302 : 2303—2305 : 2306—2308 : 2309—2311 : 2312—2314 : 2315—2317 : 2318—2320 : 2321—2323 : 2324—2326 : 2327—2329 : 2330—2332 : 2333—2335 : 2336—2338 : 2339—2341 : 2342—2344 : 2345—2347 : 2348—2350 : 2351—2353 : 2354—2356 : 2357—2359 : 2360—2362 : 2363—2365 : 2366—2368 : 2369—2371 : 2372—2374 : 2375—2377 : 2378—2380 : 2381—2383 : 2384—2386 : 2387—2389 : 2390—2392 : 2393—2395 : 2396—2398 : 2399—2401 : 2402—2404 : 2405—2407 : 2408—2410 : 2411—2413 : 2414—2416 : 2417—2419 : 2420—2422 : 2423—2425 : 2426—2428 : 2429—2431 : 2432—2434 : 2435—2437 : 2438—2440 : 2441—2443 : 2444—2446 : 2447—2449 : 2450—2452 : 2453—2455 : 2456—2458 : 2459—2461 : 2462—2464 : 2465—2467 : 2468—2470 : 2471—2473 : 2474—2476 : 2477—2479 : 2480—2482 : 2483—2485 : 2486—2488 : 2489—2491 : 2492—2494 : 2495—2497 : 2498—2499 : 2500—2502 : 2503—2505 : 2506—2508 : 2509—2511 : 2512—2514 : 2515—2517 : 2518—2520 : 2521—2523 : 2524—2526 : 2527—2529 : 2530—2532 : 2533—2535 : 2536—2538 : 2539—2541 : 2542—2544 : 2545—2547 : 2548—2550 : 2551—2553 : 2554—2556 : 2557—2559 : 2560—2562 : 2563—2565 : 2566—2568 : 2569—2571 : 2572—2574 : 2575—2577 : 2578—2580 : 2581—2583 : 2584—2586 : 2587—2589 : 2590—2592 : 2593—2595 : 2596—2598 : 2599—2601 : 2602—2604 : 2605—2607 : 2608—2610 : 2611—2613 : 2614—2616 : 2617—2619 : 2620—2622 : 2623—2625 : 2626—2628 : 2629—2631 : 2632—2634 : 2635—2637 : 2638—2640 : 2641—2643 : 2644—2646 : 2647—2649 : 2650—2652 : 2653—2655 : 2656—2658 : 2659—2661 : 2662—2664 : 2665—2667 : 2668—2670 : 2671—2673 : 2674—2676 : 2677—2679 : 2680—2682 : 2683—2685 : 2686—2688 : 2689—2691 : 2692—2694 : 2695—2697 : 2698—2699 : 2700—2702 : 2703—2705 : 2706—2708 : 2709—2711 : 2712—2714 : 2715—2717 : 2718—2720 : 2721—2723 : 2724—2726 : 2727—2729 : 2730—2732 : 2733—2735 : 2736—2738 : 2739—2741 : 2742—2744 : 2745—2747 : 2748—2750 : 2751—2753 : 2754—2756 : 2757—2759 : 2760—2762 : 2763—2765 : 2766—2768 : 2769—2771 : 2772—2774 : 2775—2777 : 2778—2780 : 2781—2783 : 2784—2786 : 2787—2789 : 2790—2792 : 2793—2795 : 2796—2798 : 2799—2801 : 2802—2804 : 2805—2807 : 2808—2810 : 2811—2813 : 2814—2816 : 2817—2819 : 2820—2822 : 2823—2825 : 2826—2828 : 2829—2831 : 2832—2834 : 2835—2837 : 2838—2840 : 2841—2843 : 2844—2846 : 2847—2849 : 2850—2852 : 2853—2855 : 2856—2858 : 2859—2861 : 2862—2864 : 2865—2867 : 2868—2870 : 2871—2873 : 2874—2876 : 2877—2879 : 2880—2882 : 2883—2885 : 2886—2888 : 2889—2891 : 2892—2894 : 2895—2897 : 2898—2899 : 2900—2902 : 2903—2905 : 2906—2908 : 2909—2911 : 2912—2914 : 2915—2917 : 2918—2920 : 2921—2923 : 2924—2926 : 2927—2929 : 2930—2932 : 2933—2935 : 2936—2938 : 2939—2941 : 2942—2944 : 2945—2947 : 2948—2950 : 2951—2953 : 2954—2956 : 2957—2959 : 2960—2962 : 2963—2965 : 2966—2968 : 2969—2971 : 2972—2974 : 2975—2977 : 2978—2980 : 2981—2983 : 2984—2986 : 2987—2989 : 2990—2992 : 2993—2995 : 2996—2998 : 2999—3001 : 3002—3004 : 3005—3007 : 3008—3010 : 301